

Neřešení bytové nouze stojí až 11 miliard korun ročně. Potřebujeme investice do sociálního bydlení i nový zákon

Bytová nouze v Česku generuje náklady až 11 miliard korun ročně, z toho 2,5 miliardy tvoří náklady pro státní pokladnu. Vyplývá to z analýzy, kterou vypracovala organizace České priority. Obce navíc problémy s bezdomovectvím a nedostupným bydlením nevládají samy řešit. Podle doporučení odborníků z Platformy pro sociální bydlení je nutné, aby vláda přistoupila k systémovým řešením, zajistila efektivnější čerpání evropských fondů, a také schválila kvalitní zákon o dostupném bydlení.

Na negativní dopady bytové nouze doplácíme všichni

„Bytovou nouzi bychom měli řešit nejen kvůli tomu, že je to naše morální povinnost. Představuje také významné náklady pro celou společnost,“ míní Lucie Zapletalová z organizace České priority, která 3. prosince představila [Analýzu nákladů bytové nouze](#). Z analýzy například vyplývá, že jedna pětičlenná rodina v bytové nouzi nás ročně stojí nejméně 100 000 Kč, ve kterých navíc nejsou započítány dlouhodobé dopady na vzdělávání a vývoj dětí.

„Další společenské náklady ani není možné na základě dostupných zdrojů vyčíslit,“ upozorňuje Zapletalová. „Spadají sem především náklady spojené s dopady bytové nouze na vzdělávání dětí, kriminalitu, výskyt domácího násilí, kvalitu veřejného prostoru, nebo sociální soudržnost,“ dodává Alexandre Reznikow z organizace České priority. Všechny tyto aspekty je proto nutné mít na zřeteli při tvorbě politik v bydlení.

S tím souhlasí i předseda Pirátské strany a navržený kandidát na ministra pro místní rozvoj Ivan Bartoš. „Negativní dopady nás stojí miliardy jako společnost – a ovlivňují vzdělávání tisíců dětí, fyzické i duševní zdraví desetitisíců dospělých a samozřejmě se promítají i do zvýšeného rizika sociálně patologických jevů. To vše se promítá do ekonomických nákladů, které musí následně řešit stát, kraje i jednotlivé obce,“ vyjmenovává Bartoš.

Podle [Zprávy o vyloučení z bydlení](#) bylo v loňském roce v bytové nouzi 120 tisíc lidí z celkem 49 tisíc domácností, z toho 36 tisíc dětí a 5 tisíc seniorů. Dalších až 400 tisíc osob bylo ohroženo ztrátou bydlení a dalších 500 tisíc bylo zatíženo nadměrnými náklady na bydlení. „Alespoň s jedním z těchto problémů se potýká asi milion Čechů, tedy desetina populace,“ vypočítává analytik Jan Klusáček z iniciativy Za bydlení.

Využívejme evropské fondy efektivněji

V současnosti mají ohrožené domácnosti v některých obcích možnost využívat služeb kontaktních míst pro bydlení nebo třeba sociálních realitních agentur, které pomáhají bydlení zpřístupnit. K řešení bytové nouze je v ČR využíván také systém garantovaného bydlení, programy Housing First nebo asistence v bydlení. „Tyto nástroje je třeba výrazně posilovat. Je třeba se na ně zaměřit i v budoucích výzvách ESF+, spolu s aktivitami, které budou

posilovat prevenci ztráty bydlení a systémově řešit přechod z ústavů a institucí do bydlení,” doporučuje ředitel Platformy pro sociální bydlení Vít Lesák.

Ze zprávy [Sociální bydlení v ČR](#) vypracované Platformou pro sociální bydlení také vyplývá, že do roku 2023 má být v Česku dokončeno 2 350 sociálních bytů financovaných Evropským fondem pro regionální rozvoj (EFRR). Dokončená je nyní zhruba polovina. Ačkoli tři čtvrtiny těchto bytů realizují obce, jejich sociální pracovníci dnes nemají dostatečnou kapacitu na to, aby mohli jejich obyvatelům intenzivně pomáhat s nastěhováním a stabilizací bydlení.

„Podle naší ankety má za stávajících pravidel podpory zájem v projektech pokračovat jen 40 % současných realizátorů a 35 % obcí. Pokud by se však pravidla změnila, zájem o předložení by mohlo mít až 98 % současných realizátorů a 80 % obcí. Absorpční kapacita by se tím mohla zdvojnásobit až na 430 milionů eur,“ říká Štěpán Ripka z iniciativy Za bydlení. Nejvíce podle něj pomůže zařazení seniorů mezi způsobilé cílové skupiny projektů.

Odborníci také doporučují zvážit v průběhu programového období možnosti realokací prostředků v rámci podpory sociální infrastruktury – sociální bydlení by podle nich v této kapitole mělo tvořit 30 %. Česká vláda by zároveň měla k tomuto financování výrazně přispívat. „Ideálně tak, aby místní samosprávy včetně Prahy spolufinancovaly projekty bezdomovectví pouze 5 % a nevládní neziskové organizace je nemusely spolufinancovat vůbec,“ přeje si Štěpán Ripka. „Téměř polovina bytové nouze v Česku se soustředí do pouhých 20 měst. Konkrétní výzvy jako EFRR a ESF by tedy měly být zaměřeny hlavně na ně,“ doplňuje Ripka.

Kvalitní zákon je nutnost

„Sociální bydlení je v Česku téměř výhradně financováno z fondů EU. Evropské fondy však nemohou vyřešit celkovou potřebu sociálního bydlení v Česku, která je odhadována na 35–62 tisíc bytů,“ říká ekonomka Pavlína Žáková ze zastoupení Evropské komise v ČR a upozorňuje tak na potřebu systémové podpory sociálního bydlení. „I kvůli tomu je Česko na chvostu Evropy co do podílu sociálních nájemních bytů v bytovém fondu. Zatímco evropský průměr činí zhruba 8% a v zemích jako Nizozemsko, Rakousko nebo Dánsko dokonce přesahuje 20 %, v Česku je podíl sociálních bytů pouze půl procenta,“ vyčísluje Žáková.

Na neudržitelnost takového stavu pro Česko upozorňuje i Platforma pro sociální bydlení: „Hlavním pilířem změny by měl být komplexní zákon, který by řešil sociální a dostupné bydlení spolu s podporou v bydlení. Potřebujeme ho nejen pro nastavení stabilního, předvídatelného a udržitelného financování, ale také pro zajištění rovných šancí na důstojné bydlení lidí napříč republikou,“ myslí si Vít Lesák.

O bydlení jako o jedné z priorit pro toto volební období hovoří také navržený kandidát na ministra pro místní rozvoj Ivan Bartoš. „Jedním z pilířů musí být, i když to chvíli potrvá, zákon o podpoře v bydlení. Jeho přípravě se Piráti pod vedením Olgy Richterové už tři roky věnovali, a to ve spolupráci s odborníky. Je důležité, že návrh zákona je podpořen důkladnou analýzou dopadů na naši společnost,“ uzavírá Bartoš.



Kontakty:

Lucie Zapletalová

České priority

lucie@ceskepriority.cz

+420 777 607 247

Vít Lesák

Platforma pro sociální bydlení

ředitel

vit.lesak@socialnibydeni.org

+420 724 189 993

Jiří Krejčík

iniciativa Za bydlení

koordinátor pro média

jiri.krejcik@socialnibydeni.org

+420 774 509 340

Projekt podpořila Nadace OSF v rámci programu Active Citizens Fund, jehož cílem je podpora občanské společnosti a posílení kapacit neziskových organizací. Program je financován z Fondů EHP a Norska.